

ENSENYAMENT PÚBLIC A CATALUNYA, UN FUTUR INCERT*

Ricardo Rodilla Juarranz,
membre del Secretariat Nacional d'USTEC-STES

Amb l'excusa de la crisi, els governs central i autonòmic estan imposant a Catalunya una sèrie de mesures en els serveis públics en general i en l'ensenyament públic en particular, destinades a reduir considerablement els seus recursos humans i materials i abaratir els seus costos laborals.

Aquestes importants retallades en l'ensenyament públic estan passant una mica més desapercebudes, possiblement per la gravetat de les retallades sanitàries que han ocupat més espai en l'opinió publicada i per una certa desmobilització que està patint l'ensenyament públic català en aquests moments, posteriors a les importants i massives vagues i mobilitzacions contra la llei d'educació de Catalunya i les polítiques educatives neoliberals de la conselleria socialista.

No obstant això, les retallades en l'ensenyament públic deterioren greument les condicions d'aprenentatge de l'alumnat, tindran sens dubte una incidència clara en la devaluació de la qualitat de l'ensenyament en els pròxims anys i empitjoren considerablement les condicions de treball del professorat.

“El nou govern de la dreta catalanista, sorgit de les urnes de febrer del 2011, ha aprofitat convenientment la bretxa oberta per l'anterior...”

Aquests retalls es varen iniciar en l'àmbit estatal amb el govern del

PSOE, que va reduir els salaris en un 5% el 2010 i va incrementar la reducció en les pagues extraordinàries el 2011, fet que suposa una retallada salarial de més del 13% de la massa salarial bruta bianual, sense comptar les pèrdues de poder adquisitiu motivades per l'increment de l'IPC dels últims anys.

El govern “catalanista i progressista d'esquerres”, a més d'aplicar a Catalunya la retallada salarial estatal sense dir ni piu, va anar més enllà, va intentar imposar una política d'hores extraordinàries a canvi d'incrementos salarials que les massives mobilitzacions del professorat i el sentit comú de la pràctica totalitat dels claustres, negant-se a acceptar-ho, va avortar. La mesura, si el professorat majoritàriament s'hi hagués acollit, hauria suposat enviar 8.000 professors i professores amb contractes temporals a l'atur.

No obstant això, el govern no es va conformar i va introduir mesures de menor importància, com treure de l'horari lectiu les hores de determinades coordinacions pedagògiques i una reducció generalitzada de les hores lectives de coordinació en l'educació secundària, que va suposar una reducció de mitja dotació per centre aproximada-

ment, que el va ajudar a pal·liar el creixement de la matrícula del curs 2010-2011.

El nou govern de la dreta catalanista, sorgit de les urnes de febrer del 2011, ha aprofitat convenientment la bretxa oberta per l'anterior i ha aprofundit amb més força en les retallades.

A més de mantenir les mesures imposades pel govern anterior sobre les coordinacions, mitjançant acord de govern i la seva posterior plasmació en els PPGG de la Generalitat i passant per sobre de la negociació col·lectiva, ha incrementat en totes les etapes educatives en una hora més l'horari lectiu del professorat, ha reduït les hores lectives per a coordinacions pedagògiques específiques de la formació professional i ha retirat una sisena hora (una hora més diària o 5 per setmana) que realitzava l'alumnat de primària en tots els centres, mantenint-la en centres de zones rurals i entorns urbans desfavorits; en la resta de centres l'ha substituïda per dues hores setmanals fora de l'horari lectiu normal de l'alumnat, per a realitzar reforços amb alumnes que no segueixen el nivell de les classes.

Aquestes mesures han permès al govern de CiU afrontar un curs en què s'han matriculat 21.000 alumnes més amb més de 800 professors menys que el curs passat i conjuntament amb la reducció salarial d'aquest 2011 reduir la massa salarial del professorat en 120 milions d'euros.

Aquesta reducció efectiva de plantilles no ha generat atur real, perquè s'han jubilat 1.500 persones, cosa que ha permès

amortitzar aquests més de 800 llocs de treball i contractar al voltant de més de 600 professors i professores que el curs passat no tenien vacant.

“...ha reduït al mínim les substitucions per malaltia o permisos del personal laboral i ha reduït també el personal d'atenció individualitzada a l'alumnat amb discapacitats.”

Les conseqüències més directes de les retallades s'han manifestat en la pèrdua de plantilla, en molts centres entre 1 professor /a i 3 a primària i incontrolable a secundària, on hi ha alguns centres que han arribat a perdre fins a 9 o 10 professors /es; en la massificació

de les aules amb increments importants de ràtios sobretot en la formació professional i un augment considerable de la mobilitat del professorat en situacions de provisionalitat i interinitat, desestabilitzant les plantilles dels centres.

També ha reduït respecte al curs passat, entre altres, les partides per despesa de funcionament dels centres públics (30%), les beques i ajuts socials a l'alumnat (47,38%), els serveis de suport als centres (7,65%), les ajudes a escoles bressol municipals (31,52%), la formació permanent del professorat (44,51%)... A més ha paralytitzat la construcció de nous centres públics, incrementant el nombre de barracons o aules prefabricades; ha reduït al mínim les substitucions per malaltia o permisos del personal laboral i ha reduït també el personal d'atenció individualitzada a l'alumnat amb discapacitats.

Uns retalls petits que no es poden analitzar sols, sinó que s'inscriuen en el marc d'un conjunt de mesures socials agressives contra els sectors assalariats com les reformes laborals, les de les pensions, les de la negociació col·lectiva, les de privatitzacions i externalitzacions d'empreses i serveis públics, que estan suposant un increment important de l'atur i de la precarietat laboral i un retrocés dels drets socials i laborals, que reafirmen l'absolut domini i control del capital financer i industrial sobre totes les instàncies de l'Estat, tant central com autonòmic.

Aquesta reducció de costos laborals, socials i educatius, que comporten les retallades en l'ensenyament públic català el debiliten per fer-lo més permeable a la penetració de la gestió privada.

Aquest és el repte de futur de les polítiques neoliberals, generar plusvàlua, benefici privat del diner públic educatiu, i ho demostra tant el fet que les patronals, fonamentalment catòliques, dels centres privats sostinguts amb fons públics no hagin patit retallades econòmiques en l'abonament del mòdul del concert que els paga el govern, contràriament als seus treballadors i treballadores que varen patir les mateixes retallades salarials que els de l'ensenyament públic, com el marc legal educatiu pactat en l'espectre polític parlamentari, bàsicament per la dreta catalanista i els socialistes catalans, que avança a través de la Llei d'educació de Catalunya (LEC), itineraris per fer viable en el futur l'esmentat repte.

“Un intent d'acabar amb la democràcia de la gestió, d'individualitzar les relacions laborals sostraiant-les a la negociació col·lectiva i de desproveir en definitiva, el professorat del control del procés educatiu...”

En l'aplicació d'aquesta llei i els decrets principals que la desenvolupen, els nostres polítics tenen un clar consens, enfortir l'ensenyament privat concertat en detriment de l'ensenyament públic, afegir a la privatització del transport i els menjadors escolars, altres serveis complementaris de suport a la tasca educativa. En aquest sentit la llei obre la via a la gestió privada de la formació, la innovació, l'assessorament i els serveis educatius (orientació psico-pedagògica), i

introduir elements de gestió privada en la gestió i organització del treball escolar en els centres públics, establint una cadena de comandament jerarquitzada enfront de la gestió democràtica, un model de direcció jeràrquic i gerencial dotat de poder real per intervenir en l'avaluació i promoció docent i en les condicions retributives, en la provisió i transformació de llocs de treball i en definitiva en les condicions de treball del professorat. Un intent d'acabar amb la democràcia de la gestió, d'individualitzar les relacions laborals sostraiant-les a la negociació col·lectiva i de desproveir en definitiva, el professorat del control del procés educatiu, del que s'ensenya i dels valors amb què s'educa.

El camí s'ha obert, ara. Que els nostres polítics aconseguixin recórrer-lo dependrà de la capacitat d'oposició i mobilització que siguem capaços de generar entre el professorat i la resta de la comunitat educativa.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. □

